

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

ЧАСТ 1 (Време за работа - 60 минути)

1. **На кой ред НЕ са изброени качества, умения и нагласи на успешния предприемач?**
 - А) лидерство, решителност и поемане на риск, целеполагане
 - Б) критично и творческо мислене, адаптивност, комуникативни умения
 - В) избягване на риска, склонност към рутина, неувереност
 - Г) вътрешна мотивация, умения за работа в екип, инициативност

2. **Когато имаме собствен бизнес, но не сме регистрирани като фирма, ние сме:**
 - А) наети
 - Б) самонаети
 - В) безработни
 - Г) пенсионери

3. **Свързването с работодател под формата на директен контакт, без да е обявена свободна длъжност, се инициира от:**
 - А) бюрата по труда към Агенцията по заетостта
 - Б) частните агенции за подбор на персонал
 - В) търсещите работа
 - Г) кариерните консултанти

4. **Пазарната икономика се отличава от другите видове икономически системи с:**
 - А) конкуренция на пазарите на продукти и ресурси
 - Б) контрол върху бизнеса от страна на държавата
 - В) ограничена ценова система
 - Г) държавна собственост върху ресурсите

5. Кое от твърденията е вярно за пазарната конкуренция?

- А) тя е един от стълбовете на свободната стопанска инициатива
- Б) тя съществува само на факторните пазари
- В) тя съществува само на продуктовете пазари
- Г) тя не води до икономически растеж

6. Кои от ресурсите са първични фактори на производството?

- А) земята и капиталът
- Б) земята и трудът
- В) капиталът и трудът
- Г) предприемаческият талант и информацията

7. Какъв метод на ценообразуване се прилага, когато се намалява грамажът на хранителен продукт, за да се запази старата цена?

- А) разходен
- Б) параметричен
- В) пазарен
- Г) статистически

8. Разполагате с 300 лв. Обмисляте покупка на обувки или чанта. Вземате финално решение да закупите обувки на стойност 200 лв. Коя от изброените възможности за покупка е Вашият алтернативен разход?

- А) обувки на стойност 150 лв.
- Б) обувки на стойност 250 лв.
- В) чанта на стойност 200 лв.
- Г) чанта на стойност 250 лв.

9. Когато предлагането е по-голямо от търсенето, има:

- А) равновесна цена
- Б) дефицит
- В) излишък
- Г) инфлация

- 10. Как се нарича всяка обособена група от потенциални клиенти със сходни характеристики, нужди и поведение, която е ясно разграничена от други групи?**
- А) целеви пазар
 - Б) пазарен сегмент
 - В) пазарна ниша
 - Г) пазарен прозорец
- 11. По какъв начин организациите могат да набират средства от финансовите пазари?**
- А) първично публично предлагане на фондовата борса
 - Б) емитиране на акции на валутния пазар
 - В) предлагане на дружествени дялове на фондовата борса
 - Г) емитиране на облигации на пазара на суровини
- 12. Коя от изброените институции се грижи за предотвратяването на пазарни монополи?**
- А) Комисията за защита на конкуренцията
 - Б) Комисията за защита на потребителите
 - В) Националният осигурителен институт
 - Г) Националната агенция за приходите
- 13. Какъв вид иновация се прилага, когато усилията са насочени към подобряване на дизайна на продукта?**
- А) продуктова
 - Б) процесна
 - В) маркетингова
 - Г) организационна
- 14. На кой ред са изброени заинтересовани страни от един и същи вид?**
- А) акционери, служители, доставчици, инвеститори
 - Б) акционери, доставчици, инвеститори, клиенти
 - В) доставчици, клиенти, конкуренти, партньорски организации
 - Г) конкуренти, акционери, инвеститори, съдружници

15. При избор на идея за разработване на нов продукт предприемачите:

- А) оценяват дали новият продукт отговаря на актуално съществуващи потребности
- Б) предлагат концепция за продукта и търсят обратна връзка
- В) определят функционалностите и външния вид на продукта
- Г) правят пробни продажби на потенциални клиенти

16. Кой фактор повишава конкурентоспособността на организацията, когато търси ресурси на пазара на труда?

- А) сервизното обслужване
- Б) предложеното възнаграждение
- В) удовлетворението на потребителите
- Г) срокът за рекламационно обслужване

17. Кои от изброените НЕ са инструменти на дигиталния маркетинг?

- А) реклами по електронна поща и маркетинг на съдържанието
- Б) оптимизация на сайтове и платформи за търсене
- В) полеви маркетингови проучвания и фокус интервюта
- Г) социални медии и видеомаркетинг

18. Купувач планира да закупи стока от доставчик или производител, без да плаща предварително. Коя форма на външно финансиране е най-подходяща за него, ако иска да отложи плащането за срок от 30, 60 или 90 дни?

- А) кредит за оборотни средства
- Б) ипотечен кредит
- В) търговски кредит
- Г) потребителски кредит

19. Защо за предприятието е от съществено значение да има изготвен бизнес план?

- А) за да бъдат привлечени повече клиенти
- Б) за да се повиши мотивацията на служителите
- В) за да се повиши ефективността на цялостната дейност на организацията
- Г) за да се представят по-бързо целите на фирмата на заинтересовани медии

20. Коя група потребители на бизнес плана се различава от останалите?

- А) служителите
- Б) инвеститорите
- В) доставчиците
- Г) кредиторите

21. С коя дейност от проекта за стартиращ бизнес е свързана работата по планиране, организиране, ръководене и контролиране?

- А) разработване на проекта
- Б) управление на проекта
- В) същинско изпълнение на проекта
- Г) завършване на проекта

22. С какво завършва проектът за учебно предприятие?

- А) с изработване на прототип
- Б) с разработване на бизнес модел
- В) с избор на подходяща правна форма
- Г) с бизнес презентация

23. В рамките на коя управленска функция се извършва бюджетирането?

- А) контролиране
- Б) организиране
- В) ръководене
- Г) планиране

24. От ръководителите на кое управленско ниво се разработва стратегическият план?

- А) от отговорниците на екипи
- Б) от оперативните ръководители
- В) от тактическите ръководители
- Г) от висшия мениджмънт

25. При упражняване на управленската функция „Ръководене“ мениджърите:

- А) делегират правомощия
- Б) изграждат организационната структура
- В) координират работата за изпълнение на задачите
- Г) планират целите на организацията

26. Процесът на контрол започва с:

- А) измерване на фактическото състояние
- Б) установяване на отклонения
- В) утвърждаване на норми за контрол
- Г) анализ на причините за отклоненията

27. Кое от изброените НЕ характеризира стратегическите управленски решения?

- А) вземат се ежедневно и са рутинни
- Б) свързани са с постигането на дългосрочните цели на компанията
- В) базират се на обработка на големи информационни масиви
- Г) изискват до голяма степен визионерство и креативност

28. Каква техника се прилага от организацията при първичния подбор на кандидати?

- А) изготвяне на длъжностна характеристика
- Б) изготвяне на портфолио
- В) оценка на кандидатите по документи
- Г) провеждане на лично интервю

29. Кое от изброените НЕ е външна мотивация за труд?

- А) допълнително възнаграждение за извършената работа
- Б) похвала за извършената работа
- В) удовлетворение от извършената работа
- Г) допълнителни дни отпуск за извършената работа

30. При хоризонталното кариерно развитие:

- А) служителят заема позиция по-високо в йерархията на компанията
- Б) служителят заема позиция по-ниско в йерархията на компанията
- В) служителят се развива професионално, но няма условия да израства в йерархията на компанията
- Г) служителят се преквалифицира, за да израстне в йерархията на компанията

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

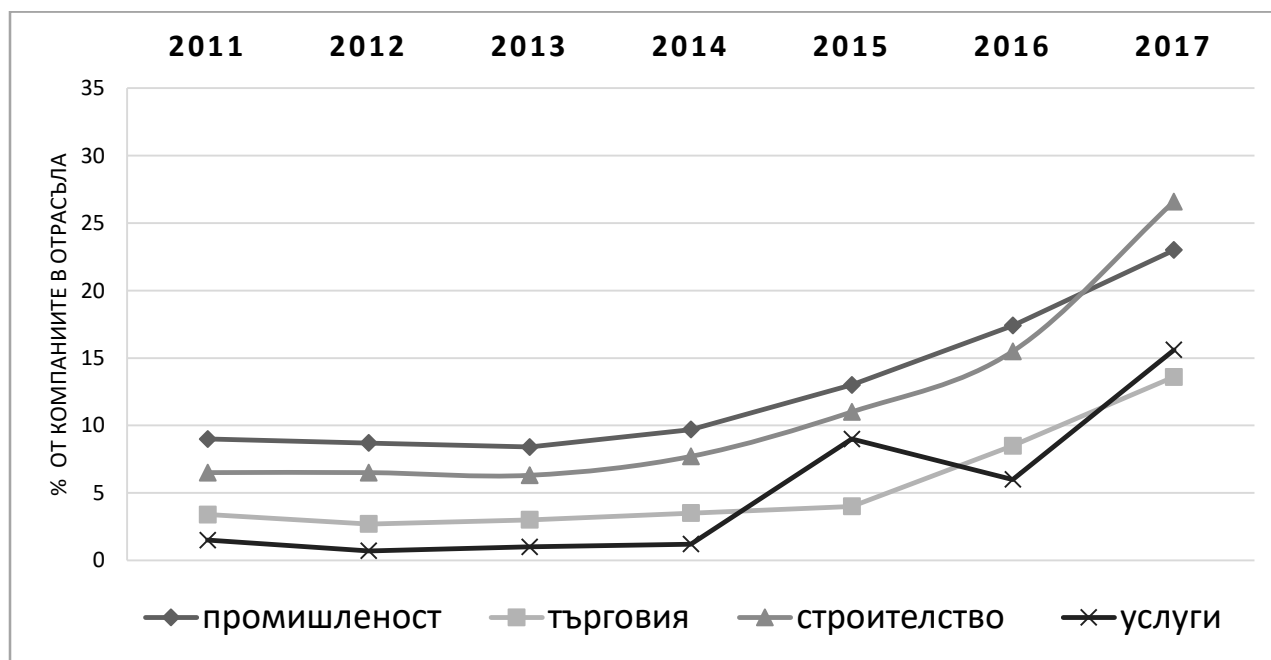
ЧАСТ 2 (Време за работа - 180 минути)

Решенията на задачите от 31 до 45 включително запишете на предвиденото за това място в листа за отговори. За всяка от задачите, която има подусловие, първо запишете буквата на подусловието и след нея – Вашия отговор.

31. Разгледайте графиката, която отразява недостига на работна ръка в различни отрасли на българската икономика, и отговорете на въпросите.

- А) Кои от посочените в графиката отрасли са част от третичния сектор в икономиката?
Б) В кой отрасъл се наблюдава най-голям недостиг на работна ръка през 2017 г.?

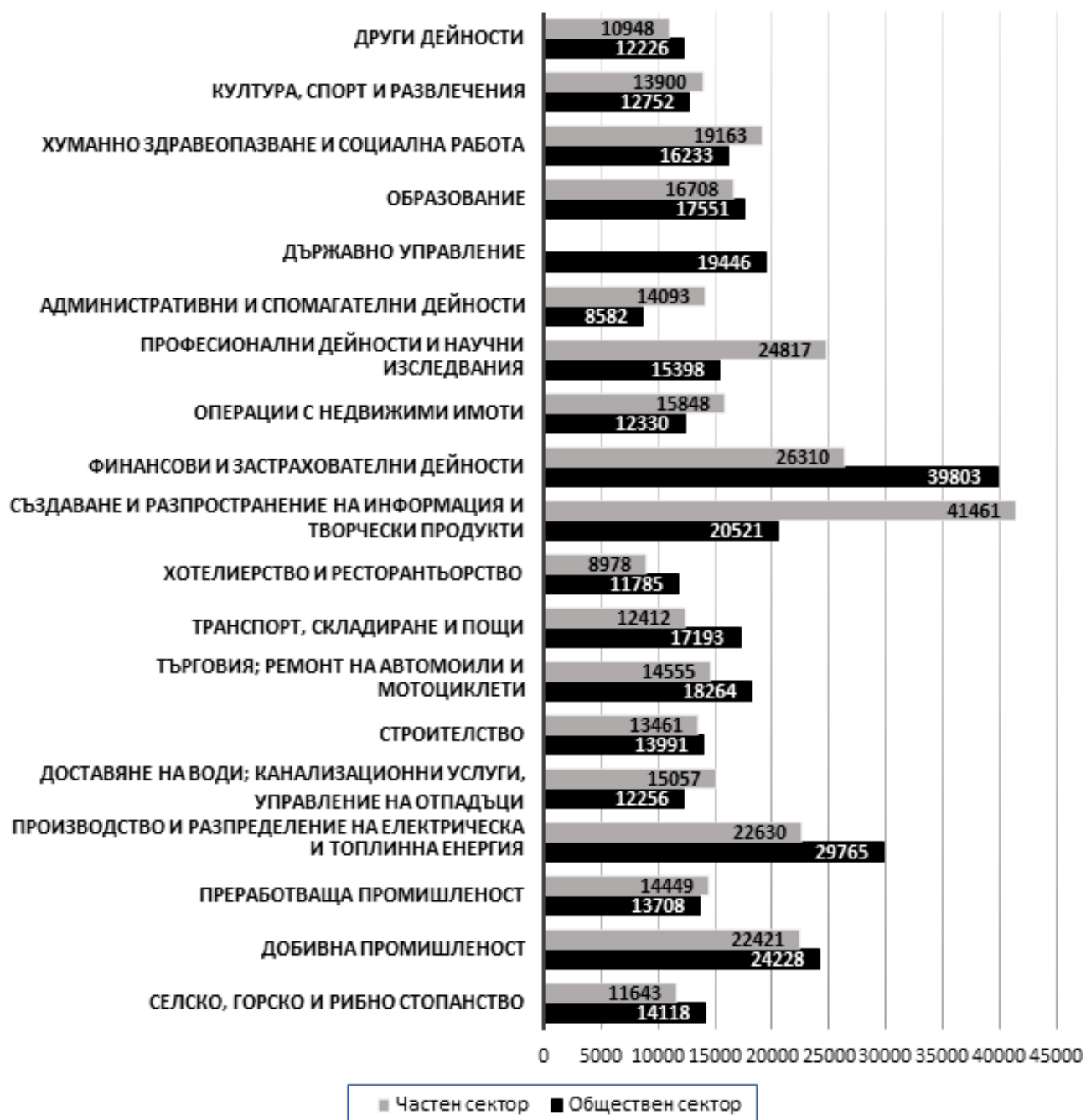
Недостиг на работна ръка

32. Анализирайте данните в диаграмата за средната годишна работна заплата и определете:

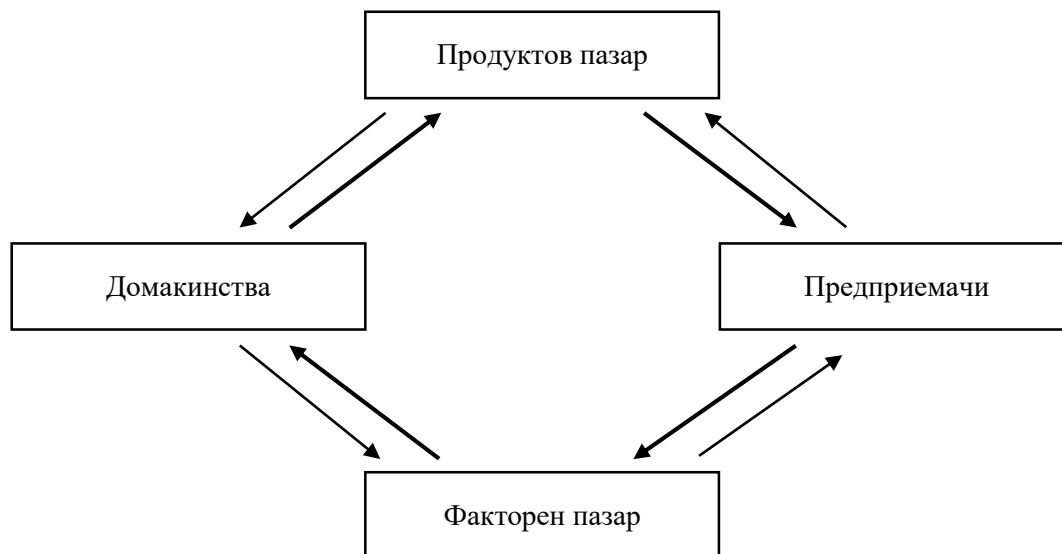
- А) При кои две икономически дейности се формират най-високи средни годишни заплати?
 Б) При коя дейност в частния сектор се формира най-ниска средна годишна заплата?
 В) При коя дейност в общественения сектор се формира най-ниска средна годишна заплата?

Средна годишна работна заплата на наети лица по икономически дейности и сектори през 2020 г. (лв.)

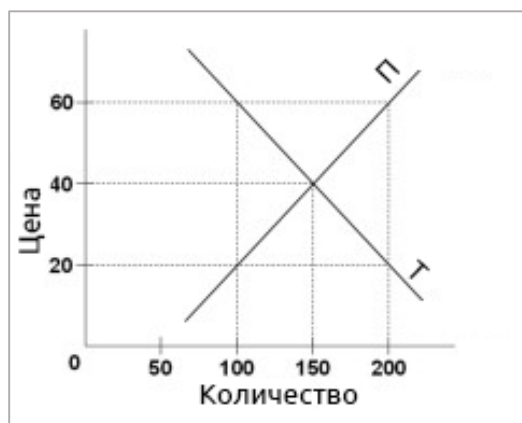
33. Фигурата илюстрира взаимодействията на домакинствата и предприемачите на продуктивния и на факторния пазар.

- А) На кой пазар предприемачите правят разходи за наемане на работници?
- Б) На кой пазар предприемачите продават хранителни стоки?
- В) Кой от участниците на пазара би продавал велосипеди на продуктивния пазар?
- Г) На кой пазар домакинствата могат да закупят мебели?

34. Като използвате данните от графиката, отговорете на въпросите.

- А) Колко е най-високата цена, която купувачите биха платили за 100 единици от продукта?
- Б) При цена от 60 лв., колко единици от продукта ще бъдат предложени за продажба?
- В) Как се променя търсенето, когато цената се увеличава?

35. Допълнете текста, като запишете в листа за отговори срещу всяка от буквите А, Б и В съответната функция на управление на човешките ресурси.

Чрез (А) на човешките ресурси се определя от колко служители и с каква квалификация има нужда организацията. След като определи своите кадрови потребности организацията извършва (Б) на кандидатите за работа. Справедливото възнаграждение, възможностите за квалификация и израстване на служителите са едни от основните фактори за развитие и (В) на персонала.

36. Разгледайте внимателно таблицата, която представя данни за пазарното търсене и предлагане на продукт „Х“, и посочете в листа за отговори срещу съответната буква:

- А) стойността на равновесната пазарна цена
- Б) стойността на търсеното количество, при което се формира равновесната пазарна цена
- В) стойността на предлаганото количество, при което се формира равновесната пазарна цена
- Г) номера на позицията от таблицата, при които се наблюдава дефицит
- Д) номера на позицията от таблицата, при които се наблюдава излишък

Позиция (№)	Цена (лв.)	Търсено количество (бр.)	Предлагано количество (бр.)
1	5	12	7
2	10	10	10
3	15	7	12

37. Ако приемем, че основните раздели на бизнес плана са: 1-Въведение; 2-Представяне на продукта; 3-Анализ на средата; 4-Финанси и 5-Маркетингов план, то към кой от тях принадлежат изброените в подусловията елементи? В листа за отговори запишете буквата на реда, в който са изброени елементите и срещу нея цифрата на раздела, към който принадлежат.

- А) име на проекта, адрес, лице за контакт
- Б) отчет за приходите и разходите, прогнозна печалба
- В) конкуренти, доставчици, нормативна уредба
- Г) патенти, марки, конкурентни предимства
- Д) сегментиране на пазара

38. Предприятие е разработило нов продукт, с който иска да разшири асортимента си, за да отговори по-добре на потребностите на своите клиенти. Маркетинговият отдел е натоварен със задачата да проучи как потребителите възприемат новия продукт и да прецени възможността за въвеждането му на пазара. Обсъждат се две алтернативи за провеждане на интервю, като метод за маркетинговото проучване – фокус група или дълбочинно индивидуално интервю с клиенти и други заинтересовани страни. За ръководството е важно максимално бързо да получи обратна връзка, тъй като има информация, че основният конкурент също разработва подобен продукт.

Анализирайте информацията и отговорете на въпросите.

- А) Какъв вид данни ще събере маркетинговият отдел чрез метода на интервюто?
- Б) Как се нарича проучването, при което се събират този вид данни?
- В) Какъв вид е маркетинговото проучване, което ще проведе отделът, ако реши да анализира демографски данни от Националния статистически институт?
- Г) Коя от двете алтернативи за провеждане на интервю трябва да реализира маркетинговият отдел, предвид ограниченото време, с което разполага?
- Д) За реализацията на коя от двете алтернативи разходите ще са по-ниски?

39. В листа за отговори срещу всяка от буквите А, Б и В запишете правилната дума за допълване на текста.

Първият етап при разработването на проект за учебно предприятие се нарича „(А.)..... на предприятието“. На този етап се формира екипът. Заедно с това се извършва избор на подходяща (Б.)..... форма и се разработва (В.)..... структура на учебното предприятие.

40. Мартин и Петър са решили да стартират бизнес за фотографски услуги, насочени към абитуриенти и младоженци. Посочете четири вида сегментиране, които те биха могли да приложат в маркетинговата си стратегия?

41. Подредете етапите на бизнес планирането, като запишете в листа за отговори буквите, с които са означени, в правилната последователност.

А) Формулиране на краткосрочни цели

Б) Анализ на средата

В) Представяне на бизнес плана

Г) Разработване на прогнози

Д) Дефиниране на визия

Е) Избор на стратегия

Ж) Оформяне на бизнес плана

З) Формулиране на мисия

И) Структуриране на бизнес организацията

К) Определяне на дългосрочни цели

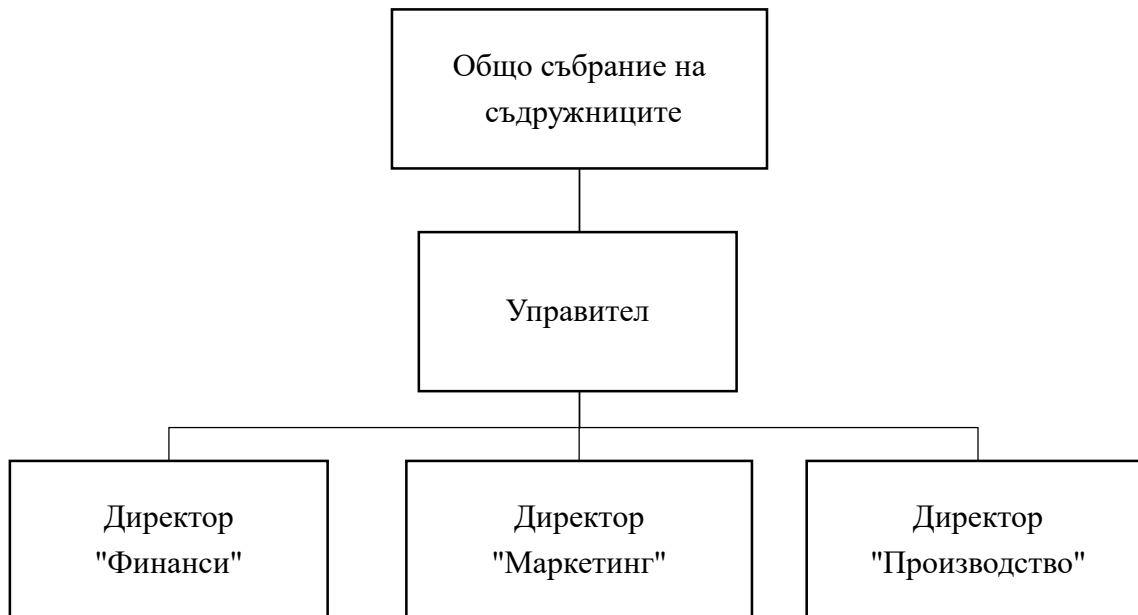
42. Разгледайте таблицата с някои от основните характеристики на три пазарни структури на несъвършената конкуренция, описани според броя на производителите на пазара, предлаганите продукти и възможността за навлизане на нови производители.

- А) В листа за отговори запишете номера на пазарната структура и наименованието, което ѝ съответства.
- Б) При коя от тези структури пазарната конкуренция е най-силна в сравнение с останалите две?

	Пазарна структура № 1	Пазарна структура № 2	Пазарна структура № 3
Производители	Един производител	Малко, но големи производители	Много малки и средни производители
Продукти	Един продукт	Сходни продукти	Сходни, но неидентични продукти
Навлизане на нови производители	Силно ограничено	Ограничено	Свободно

43. Разгледайте фигурата и отговорете на въпросите.

- А) Какъв е видът на изобразената организационната структура?
- Б) Коя позиция от организационната структура концентрира най-голямата отговорност?
- В) Каква е правната форма на фирмата?

44. Допълнете текста, като в листа за отговори срещу всяка от буквите А, Б, В и Г запишете съответния термин.

За да работи добре една компания, има нужда от мотивирани служители. Съществуват два вида мотивация. (А) мотивация се поражда от самия човек, докато (Б) се поражда под въздействието на стимули. Стимулирането може да бъде (В) и да насърчава служителите чрез парични средства – заплати, бонуси, надбавки. (Г) стимулиране пък включва повече свободно време, гъвкаво работно време, възможности за развитие и обучение и други.

45. Голям производител на хранителни стоки е изправен пред необходимостта от разширяване на продуктовия си асортимент. Ресурсите на предприятието са ограничени, затова мениджмънтът трябва да вземе аргументирано решение за производството и реализацията на един от два продукта, които да предложи на пазара – шоколад или бисквити. Продуктите са тясно таргетирани към две целеви групи, сред които компанията губи пазарен дял през последните години. Борбата с конкуренцията е трудна, но и двата продукта имат потенциал да се реализират успешно на пренаситения пазар.

Данните от проведената експертна оценка на разходите за производство и реализация на всяка от алтернативите са представени в таблицата. Посочени са разходните норми и цените, на които компанията планира да предлага продуктите на пазара. Експертите са определили и максималния капацитет на производство за всеки продукт и са направили прогноза за очакваните продажби.

Алтернатива за производство на продукт	Разходна норма за производство на 1 брой (лева)	Максимален капацитет на производство (брой)	Цена за 1 брой (лева)	Очаквани продажби (брой)
Шоколад	3.90	600	4.70	550
Бисквити	2.30	1000	2.90	850

Анализирайте информацията и изпълнете задачите.

- А) Дефинирайте четири предизвикателства, които изправят предприятието пред необходимостта да излезе на пазара с нов продукт.
- Б) Посочете какви критерии трябва да приложи компанията, за да оцени (изчисли) коя от двете алтернативи за производство на продукт ще ѝ донесе по-голяма финансова изгода?
- В) Изчислете финансовата изгода, която предприятието ще получи за всяка алтернатива, като приложите всеки от посочените от Вас критерии. Запишете в листа за отговори пълните решения (изчисления), с които сте достигнали до финалния резултат.
- Г) На база направените изчисления посочете кой от двата продукта трябва да произведе и предложи на пазара компанията?
- Д) Предложете аргументация за избора на компанията.

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

20 май 2022 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 1

КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

ЧАСТ 1

ЗАДАЧА	ОТГОВОР	ТОЧКИ
1	В	1
2	Б	1
3	В	1
4	А	1
5	А	1
6	Б	1
7	Б	1
8	В	1
9	В	1
10	Б	1
11	А	1
12	А	1
13	В	1
14	В	1
15	А	1
16	Б	1
17	В	1
18	В	1

19	В	1
20	А	1
21	Б	1
22	Г	1
23	Г	1
24	Г	1
25	В	1
26	В	1
27	А	1
28	В	1
29	В	1
30	В	1
ОБЩО: 30		

ЧАСТ 2

ЗАДАЧА	ОТГОВОР	ТОЧКИ
31	А) търговия; услуги Б) строителство	3
32	А) създаване и разпространение на информация и творчески продукти; финансови и застрахователни дейности Б) хотелиерство и ресторантьорство В) административни и спомагателни дейности	4
33	А) факторен пазар Б) продуктов пазар В) предприемачите Г) продуктов пазар	4
34	А) 60 лв.	3

	Б) 200 единици В) намалява	
35	А) планирането Б) подбор/селекция В) задържане	3
36	А) 10 лв. Б) 10 бр. В) 10 бр. Г) позиция № 1 Д) позиция № 3	5
37	А) – 1(Въведение) Б) – 4 (Финанси) В) – 3 (Анализ на средата) Г) – 2 (Представяне на продукта) Д) – 5 (Маркетингов план)	5
38	А) първични данни/външни данни Б) <i>Примерни отговори:</i> полево проучване/проучване на терен/проучване на външна информация/първично проучване В) <i>Примерни отговори:</i> кабинетно проучване/проучване на вторични данни/проучване на външна вторична информация/проучване на външни вторични данни Г) фокус група Д) фокус група	5
39	А) организиране Б) правна В) организационната	3
40	географско сегментиране демографско сегментиране психографско сегментиране поведенско/поведенческо сегментиране	4

41	Д, З, Б, К, И, Е, А, Г, Ж, В	5
42	А) № 1 - монопол № 2 - олигопол № 3 - монополистична конкуренция Б) при монополистичната конкуренция	4
43	А) линейна / вертикална организационна структура Б) управител В) ООД / Дружество с ограничена отговорност	3
44	А) вътрешната Б) външната В) материално Г) нематериалното	4
45	А) <i>Примерни отговори:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Загуба на пазарен дял сред целевите групи през последните години. • Необходимост от разширяване на асортимента. • Пренаситен пазар. • Ефективно противодействие на конкуренцията. • Вземане на аргументирано решение за продукта, който да предложи на пазара. Б) <ul style="list-style-type: none"> • разходи за производство • приходи от продажби • печалба/финансов резултат В) <ul style="list-style-type: none"> • Разходи за производство на продукт 1 – 2 145 лв. • Разходи за производство на продукт 2 – 1 955 лв. • Приходи от продажби на продукт 1 – 2 585 лв. • Приходи от продажби на продукт 2 – 2 465 лв. 	15

	<ul style="list-style-type: none"> • Финансов резултат/печалба от продукт 1 – 440 лв. • Финансов резултат/печалба от продукт 2 – 510 лв. <p>Г) бисквити</p> <p>Д) Финансовата изгода е по-голяма.</p>	
		ОБЩО: 70